

ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА
НА СДРУЖЕНИЕ „НАЦИОНАЛНА МРЕЖА НА ЗДРАВНИТЕ МЕДИАТОРИ“
ПРЕЗ 2019 Г.

ЦЕЛИ И ДЕЙНОСТИ

Сдружение „Национална мрежа на здравните медиатори“ (НМЗМ) е неправителствена организация с нестопанска цел, обединяваща здравни медиатори, медицински специалисти и експерти в различни области, обединени от идеята за развитие на здравно-медиаторната програма в България. Сред целите на организацията са развитие на застъпнически инициативи за подобряване на достъпа до здравни и социални грижи и услуги в България, продължаващо обучение и подобряване на квалификацията на здравните медиатори, въвеждане на иновативни методи за работа сред социално-уязвими общности.

Мисия: Националната мрежа на здравните медиатори обединява хора и усилия за промяна на политики, стереотипи и нагласи и работи за равен достъп на уязвими общности до качествено здравеопазване през модела на здравното медиаторство.

Цели:

∅ Да развива устойчиво и да усъвършенства модела на здравно медиаторство и структурата на НМЗМ

∅ Да подобри здравното и социалното състояние на уязвимите общности и достъпа им до здравни и социални грижи и услуги

∅ Да повишава общностния капацитет чрез образование

∅ Да формира и променя национални и местни политики в здравната и социалната сфери

∅ Да повишава здравната култура, информираност и умения на уязвимите общности

∅ Да променя представите за уязвимите общности в публичното пространство

Ежегодно и целогодишно Сдружение „Национална мрежа на здравните медиатори“ (НМЗМ) събира информация за общини, които имат желание да назначат здравен медиатор. Проучваме нуждите на целевите групи и поддържаме контакт с общините с цел оптимално разпределение на бройките по делегиран бюджет. На сайта ни: <http://zdravenmediator.net> в рубрика „Актуално за общините“ е публикувана полезна информация за процедурата за получаване на делегиран бюджет, указания за провеждане на конкурсите и изисквания за заемане на длъжността „здравен медиатор“. През 2019 г.

НМЗМ продължи да консултира общините и участва в изборите за здравни медиатори по места.

Два пъти в годината събираме и обработваме информация за статута и работата на всички здравни медиатори в страната. Работещите здравни медиатори подават количествени отчети към НМЗМ на всеки шест месеца. Общините отчитат дейността на здравните медиатори веднъж годишно, в началото на следващата календарна година, с обобщен отчет, който изпращат към Министерство на здравеопазването и НМЗМ.

Здравните медиатори, които са наети от общините с делегиран бюджет през 2019 г. са 245, разпределени в 130 общини.

В периода януари - юли 2019 г. общините имаха възможност да изпратят писма - заявки за разкриване на нови бройки за здравни медиатори, адресирани до НМЗМ и въз основа на задълбочен анализ на нуждите, Управителния съвет на НМЗМ изготви списък с предложение за разпределение на броя от 260 здравни медиатори през 2020 г., което беше изпратено до Министерство на здравеопазването и Министерство на финансите. В края на декември 2019 г. Министерство на финансите потвърди разпределението на здравните медиатори, работещи на делегиран бюджет за 2020 г.

ФИНАНСОВИ И НЕФИНАНСОВИ ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ

Цялостната политика и дейност на НМЗМ са определени от Управляващият орган на Сдружението и в съответствие с нормативната база в България.

Процедурата за проектната дейност, отразяващи спецификата в дейността му, което гарантира:

- а) вземане на правилни решения от потребителите на финансовите отчети;*
- б) достоверност на резултатите и финансовото състояние на предприятието;*
- в) отразяване на икономическата същност на събитията и операциите;*
- г) неутралност и безпристрастност;*
- д) предпазливост;*
- е) пълнота във всички съществени аспекти.*

При прилагането на счетоводната политика на НМЗМ е дадено предимство на принципа "вярно и честно" представяне на информацията на годишния финансов отчет.

Годишният финансов отчет на НМЗМ за 2019 г. е изготвен в съответствие с изискванията на с Националните счетоводни стандарти, Закон за счетоводството и Данъчни и осигурителни закони и кодекси.

Всички данни за 2019 г. и за 2018 г. са представени във финансовия отчет в хиляди лева.

ПРИХОДИ

Приходите в НМЗМ се начисляват в момента на тяхното възникване.

Приходите на Сдружението представляват финансираня от външни организации по спечелени проекти и от дейности, пряко свързани с дейността на организацията с цел набиране на средства, използвани за основната дейност и постигане на поставените цели.

Приходът от финансираня се отчита до размера на направените разходи.

За финансовата 2019 година общият размер на приходите е 335 хил. лв.

- Обучение на Здравни медиатори – 2019 г.
- Проект „Заедно за по-добро здраве - от нас за нас“
- XI Национална среща “Инициатива за здраве и ваксинопрофилактика
- Комплексен подход за ромско включване в община Монтана – БШП
- Договор с община Бургас: Надграждащи обучения и супервизии за здравни медиатори от общините Бургас, Малко Търново и Средец по проект „Интегриран проект за социално включване на ромите и други уязвими групи“
- Проект „Създаване и развитие на женска група за самопомощ в ромска общност в Харманли – ресурс за промяна на местни политики в областта на майчино и детско здраве, малък грант ТСА“
- Проект „КОМПАС – Интегрирани мерки за социално включване в община „Тунджа“, финансиран по процедура BG05M9OP001-2.018 „Социално-икономическа интеграция на уязвими групи. Интегрирани мерки за подобряване на достъпа до образование“ – Компонент 1, Договор Регистрационен номер по ОП РЧР BG05M9OP001-2.018-0013-C01

РАЗХОДИ

Разходите в НМЗМ се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост.

Разходите за научно-изследователска дейност се отчитат като текущ разход за периода, за който възникват.

Разходите отчетени по икономически елементи са:

601	Разходи за материали	43 626 лв.
602	Разходи за външни услуги	83 531 лв.
603	Разходи за амортизации	2 701 лв.
604	Разходи за заплати	31 024 лв.
605	Разходи за осигуровки	8 682 лв.
609	Други разходи	164 409 лв.
629	Други финансови разходи	788 лв.
Общо		334 762 лв.

СЪБИТИЯ, КОИТО СА НАСТЪПИЛИ СЛЕД ДАТАТА, КЪМ КОЯТО Е СЪСТАВЕН ГОДИШНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

Няма настъпили съществени събития след датата на отчета за финансовото състояние.

ОБУЧЕНИЕ ЗА НОВИ ЗДРАВНИ МЕДИАТОРИ

В периода 25 март - 7 април 2019 г. се проведе ежегодното 14-дневно обучение за придобиване на професионална квалификация „здравен медиатор“, което се проведе в Университетска болница „Царица Йоана-ИСУЛ“ съвместно с Медицински университет-София, Факултет по обществено здраве и екип на Сдружение НМЗМ. В него се включиха 29 кандидати за здравни медиатори, които през април бяха назначени в общините: Банско, Бойчиновци, Борован, Брусарци, Бяла, Гулянци, Димитровград, Добричка, Дупница, Ивайловград, Ихтиман, Карлово, Крумовград, Луковит, Малко Търново, Пловдив, Полски Тръмбеш, Провадия, Разлог, Садово, Свищов, Силистра, Средец, Стамболово, Трън, Ценово, Червен бряг .

В обучителната програма са включени теми, свързани с придобиването на познания за: нормативната уредба в България, основните здравни рискове и дейности по превенция на заболяванията, практически упражнения за работата на терен от страна на медиаторите. От 2012 г. част от практическото обучение на здравни медиатори е практиката на **обменни посещения**, които се провеждат от опитни здравни медиатори. По време на тези посещения здравните медиатори имат възможност да работят съвместно на терен, да бъдат подпомогнати в комуникацията с различните институции и да бъдат дискутирани проблемните моменти в различни казуси и отчетна документация, която е необходима. За 2019 г. са проведени 18 обменни посещения от 10 опитни здравни медиатори.

ВКЛЮЧВАНЕ НА ДЛЪЖНОСТТА „ЗДРАВЕН МЕДИАТОР“ В ЗАКОНА ЗА ЗДРАВЕТО

През юли 2019 г. длъжността „здравен медиатор“, след дълги години на застъпничество от страна на НМЗМ и други неправителствени организации, подкрепящи позицията, беше включена в Закона за здравето:

Чл. 29. (1) Държавните и общинските органи и институции планират, разработват и провеждат политика, насочена към опазване здравето на гражданите чрез осигуряване на здравословна жизнена среда, обучение за здравословен начин на живот и здравна профилактика.

(2) Дейността на общините по провеждане на политики в областта на здравната профилактика сред населението и на лекарите при и по повод на предоставяната медицинска помощ може да се подпомага от **здравни медиатори**.

(3) Министърът на здравеопазването определя с **наредба изискванията за дейността на здравните медиатори**.

(4) Дейността по ал. 2 може да се подпомага и от юридически лица с нестопанска цел с доказан опит в съответната област при условия, по ред и критерии, определени с наредбата по ал. 3.

ПРОЕКТ „ЗАЕДНО ЗА ПО-ДОБРО ЗДРАВЕ - ОТ НАС ЗА НАС“

Проект „Заедно за по-добро здраве“ започна през 2012 г. с основната цел да подкрепи разширяването и устойчивостта на здравно-медиаторните програми в България, Словакия, Румъния и Унгария. През 2015 г. в проекта се включи и Сърбия, които също развиват мрежа на здравните медиатори. Дейностите през изминалите години включваха избор и обучение на здравни медиатори, които работиха в рамките на една година по проекта, а след това преминаха на делегиран бюджет към общините; застъпничество пред местни и национални институции; въвеждане на професията „здравен медиатор“ в нови общини; подобряване и уеднаквяване на отчетността на здравните медиатори; осигуряване на възможности за продължаващо обучение по теми, свързани с ежедневната работа на терен.

През 2018 г. проектът беше продължен с още две години - до края на март 2020 г. Основна цел в третия проектен период е установяване на устойчив механизъм за вътрешен мониторинг на здравните медиатори, който да подобри взаимодействието между местните институции, заинтересовани лица и общностите на локално ниво. Компанията, финансираща проекта – ГлаксоСмитКлайн, потвърди своята ангажираност и подкрепа, като осигури още две години финансиране на дейности в петте държави - Унгария, Словакия, Румъния, България и Сърбия. В третия проектен период също така ще започне работа по подготовка на наръчник с материали, необходими за придобиването на професионална квалификация „здравен медиатор“ в Медицински университет – София.

За подобряване на координацията в рамките на НМЗМ и през 2019 г. бяха проведени 4 регионални срещи във Велико Търново, Сливен, Варна и Пловдив с участието на над 130 здравни медиатори. Регионалните срещи са един от основните механизми за обмяна на опит вътре в мрежата и преноса на добри практики в работата на здравните медиатори между различните населени места и области.

ПРОГРАМА PHASE (PERSONAL HYGIENE AND SANITATION EDUCATION)

Програма PHASE е част от проект „Заедно за по-добро здраве - от нас, за нас“, финансиран от ГлаксоСмитКлайн. В България програмата е въведена от НМЗМ през 2015 г. и включва разнообразни дейности за подобряване на общата и лична хигиена с цел намаляване на рисковете от разпространението на инфекциозни заболявания сред социално-уязвими общности и такива, живеещи в отдалечени райони.

Месец октомври 2019 г. традиционно е в месец, посветен на чистотата на ръцете и достъпа до чиста вода. Поводът е отбелязването на Световния ден на чистите ръце - 15 октомври (Global Handwashing Day). Световният ден на чистите ръце е ден за застъпничество, посветен на повишаване на знанията и разбирането за това колко е важно да мием ръцете си. В организирания срещи здравните медиатори разясняваха значението

на редовното миене на ръце с вода и сапун като евтина и ефективна превенция срещу инфекциозни заболявания, използвайки интерактивни подходи и игри. Събитията бяха проведени в училища, детски градини, центрове за обществена подкрепа със съдействието на общинските ръководства по места.

В рамките на кампанията PHASE в края на 2019 г. НМЗМ издаде второ допълнено издание на ръчника “Чудните приключения на Сапун и Капчица”. Изданието е насочено към здравни медиатори и специалисти, които работят по теми от областта на хигиената с деца на възраст между 5 и 12 години. Ръчникът предлага шест подробно разписани сесии с деца, които включват информация, подадена на достъпен за децата език, интересни факти и игри.

ПРОЕКТ „СЪЗДАВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ЖЕНСКА ГРУПА ЗА САМОПОМОЩ В РОМСКА ОБЩНОСТ В ХАРМАНЛИ – РЕСУРС ЗА ПРОМЯНА НА МЕСТНИ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТТА НА МАЙЧИНО И ДЕТСКО ЗДРАВЕ

Проектът стартира през месец октомври 2019 г. в рамките на значително по-мощната инициатива на Тръст за социална алтернатива [“С грижа от 0 до 3”](#). В началото на 2019 г. УС на НМЗМ избра здравния медиатор в Община Харманли - Фани Иванова, която да премине през дългосрочно обучение по застъпничество в сферата на ранното детско развитие. Кулминацията на това обучение беше кандидатурата за малък грант (6375 лв.), който да подкрепи дейност на местно ниво с цел застъпничество за подобряване на политики в областта на майчиното и детско здравеопазване във възрастта 0 до 3 г.

В рамките на местната инициатива беше създадена женска група за самопомощ, в която да бъдат обсъждани проблемите на майките с малки деца в двата квартала в гр. Харманли, в които живее предимно ромско население. През 2020 г. са планирани няколко здравно-информационни кампании по различни теми, като например ваксинопрофилактика, проследяване на бременността, благоустройство на кварталите или друго, което жените от групата посочат като важно. Предвидени са срещи между представителки на ромската общност и медицински специалисти и представители на институциите, както и обмяна на опит между здравни медиатори от различни общини, заедно с техните преки ръководители с цел пренос на добри практики на местно ниво.

ПРОЕКТ „КОМПАС – ИНТЕГРИРАНИ МЕРКИ ЗА СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЩИНА „ТУНДЖА“

Дейност 8. Засилване ролята и капацитета на ЗМ работещи на територията на община „Тунджа“.

По тази дейност бяха проведени 5 надграждащи обучения под формата на супервизии по различни теми. Темите бяха - Организация на работата на ЗМ, Групова работа, Здравни

кампании в уязвими общности, Семейството и общността, „Видове наркотични вещества и вредата от тях“. Супервизията беше извършена от трима експерти от НМЗМ.

По време на супервизиите ЗМ споделят трудности, които съпътстват работата, както и постижения. Например - основен проблем за общността от с. Бояджик е ограниченото водоподаване през лятото, но до момента няма притеснения по отношение на възникване на здравни проблеми като епидемии и т.н. ЗМ съдействат на общината и ВИК като информират общността за предвидените ремонти и срокове за отстраняване на аварията. ЗМ от с. Веселиново сподели, че по проекта има напредък в работата с родителите, които участват съвместно с децата си в дейности по проекта по ОПНОИР, свързани с рисуване и участие в лятно училище, което предразполага и би мотивирало родителите да се включват по-активно и в здравните и здравно-информационните дейности по проекта.

Работа на терен – всяко посещение на експертите е свързано и с работа на терен в различните целеви места по проекта. Експертите наблюдават работата на ЗМ и дават практически насоки. Например в с. Завой ЗМ се срещнаха с 8 млади майки и децата им. Разговаряха с тях за новата услуга – безплатна млечна кухня, предназначена за най-уязвимите. Майките изразиха задоволство от услугата. Майките са социално-слаби, някои от тях непълнолетни, други многодетни, две от тях имат затруднения с българския език. ЗМ разговаря с тях на достъпен език, както и на ромски. Изградена е доверителна връзка между ЗМ и майките. ЗМ ги информира за предстоящите дейности по проекта.

Работа по казуси – работа по казуси от практиката на ЗМ – например – дискутирани бяха 4 казуса от работата на ЗМ в селата Бояджик, Ботево и Могила, свързани с здравните задължения на родителите за задължително поставяне на имунизации на децата за достъп в ДГ.

Експертите изготвят препоръки към ЗМ. Например – ЗМ да се представят пред заинтересованите страни – местните институции и общности. Представяне на проекта, проектните дейности, по които ще работят ЗМ, изграждане на сътрудничество и партньорски взаимоотношения. Тримата здравни медиатори, които ще работят на допълнителен трудов договор в 5-те целеви места по проекта да се представят на кметовете на общините и местните институции по места като разясняват проектните дейности. Да се планира следваща супервизия и надграждащо обучение по темата – групова работа и да се стартира организирането на групи за сапомощ.

Относно: изпълнение на дейност „Повишаване на здравната култура - изготвяне на здравни карти, профилактични прегледи, скрининг“: „Изготвяне на Методология за събиране на релевантна информация, а именно разработване на здравна карта, съдържаща цялостна информация за проведените интервенции на клиента на Общностния център.

За подготовката и изработването на Социално-здравна карта (СЗК) е извършено следното: - посещение на община Тунджа, провеждане на работни срещи със Станчо Ставрев, зам. кмет на общината и ръководител на проекта, Силва Иванова-Младенова, началник отдел „Социални услуги“, Татяна Стоянова, началник отдел „Култура и други хуманитарни дейности“; директор на ОИЦ КОМПАС, социален работник, медицинска сестра, психолог – членове на екипа на ОИЦ КОМПАС. На срещата бяха обсъдени конкретни въпроси относно необходимата информация и нейното набиране;

Разработен беше драфт вариант, а по-късно и финален на социално-здравна карта. СЗК е изготвена в два варианта: за възрастен клиент и за дете-родител; за клиент-дете. Първият вариант съдържа три части: Данни за социалния и здравен статус на клиента; Данни за състава и условията на живот на домакинството; Консултации със специалисти от Центъра. Вторият вариант съдържа четири части: Данни за социалния и здравен статус на детето; Данни за социалния и здравен статус на родителите на детето; Данни за състава и условията на живот на домакинството; Консултации със специалисти от Центъра. Последният документ, съдържащ се в СЗК е Месечен информационен лист, който се изготвя от Центъра, подписва се от неговия директор и се предоставя на клиента/на родител на детето.

Дейност 9. Работа с родители с фокус жени по отношение на здравна превенция в областта на майчино и детско здраве.

1. Сформиране и развитие на групи за самопомощ в 5 целеви населени места по проекта, където дейността на ЗМ не е застъпена изобщо или е застъпена недостатъчно и където има маргинализирани общности. ЗМ вече бяха и идентифицирали първата тема, а именно – ползата от имунизациите.

Профил на групите за самопомощ в различните населени места. През месец октомври 2019 г. ЗМ успяха да сформират новите групи за самопомощ в 5-те целеви места по проекта.

- **Бояджик** – сформираната група в Бояджик се състои от 10 жени, но е възможно към нея да се присъединят и още. Преобладават майките, повечето млади, но също и 3 по-възрастни жени – свекърви и тъщи. Младите жени са активни и любопитни, повечето безработни или гледат малките си деца, или са по майчинство. Общността е уязвима, живее бедно. Но жените проявяват интерес към здравните теми, особено тези, свързани с отглеждането и възпитанието на децата. **Мястото**, където се събира групата е в евангелската църква, която представлява фургон, в близост до домовете на жените.

Темата за имунизациите предизвика интерес. Разбира се имаше въпроси, свързани с това дали ваксините не са опасни за децата. Както стана ясно децата са обхванати от лични лекари, които редовно поставят необходимите ваксини. Специално внимание обърнахме на ваксината от морбили, тъй като в момента и през изминалите месеци в страната има случаи. Поставени бяха и въпроси, свързани с предстоящите профилактични прегледи.

Препоръка – ЗМ да се опита да привлече към групата повече мъже – бащи или активни граждани от общността.

- **Могила** – групата за самопомощ се състои от **около 10-12 души** – предимно жени – майки и баби, но и от двама бащи. **Мястото** за срещи е в кафене в селото, в близост да домовете на хората. **Темата за имунизациите** предизвика интерес и въпроси. Презентацията беше оценена като полезна. И тук бяха поставени въпроси – дали ваксините могат да представляват странични ефекти за децата. Беше разяснена кога не се поставят ваксини на децата и кога може да се отложи дадена имунизация. Имаше въпроси за имунизациите в чужбина. Направи впечатление, че един от мъжете в групата е изключително активен, загрижен за здравето на децата и с отношение към здравната тема.
Препоръка – ЗМ да информират групите как изглежда имунизационния паспорт, как да се снабдят хората с такъв документ, когато заминават в чужбина.

- **Ботево** – групата за самопомощ се състои предимно от млади майки и баби. Имаше само един татко, който беше мълчалив. Повечето хора са млади. Темата за имунизациите беше интересна, задаваха се въпроси свързани с риска от ваксините, защо трябва да са задължителни и какво означава колективен имунитет. **Мястото** за събиране на групата е малка сграда на евангелска църква в центъра на селото. Тук се отвори дискусия и по темата за здравното осигуряване. Младите жени споделиха, че повечето роми не са здравно осигурени и не познават добре системата, както и правата и задълженията на пациентите. Прави впечатление, че тук хората не са толкова бедни и като че ли са по-интегрирани. След срещата с групата се проведе още една среща с неформален авторитетен човек от общността, който се ангажира да подпомага срещите и да мотивира младите мъже да бъдат по-активни в предстоящите инициативи.
Препоръка – ЗМ да запознае групата с темата за правата и задълженията на пациента, да информира хората, които не знаят дали са здравно осигурени като провери здравния им статус. Добре е ЗМ да се опита да привлече не само жени, но мъже – родители, активни членове на общността.

- **Робово** – групата за самопомощ тук се състои от 10 души – 3 млади семейства, повече жени, но и бащи. Преобладават жените, но групата е смесена. В групата също участва активен, авторитетен неформален лидер. Тук хората живеят по-изолирано, и самото село е най-отдалеченото от Ямбол. Междуградският транспорт не е редовен. Общността е доста маританилизирана, неинформирана и тук е необходимо да се положат повече усилия по отношение на предвидените дейности по проекта, както и работа по индивидуални казуси. Интересът към темата беше много голям, тук тази тема ще продължи да присъства и при следващи организирани дискусии. **Мястото**, където се събира групата е в пенсионерския клуб. Хората разговаряха свободно, без притеснения, но почти всички споделяха за лични проблеми. Има нужда да се придружат пациенти до медицински специалисти и болнични заведения. **Препоръки** – усилената работа по отношение на развитие на групата за самопомощ, по-чести срещи, работа и по индивидуални казуси. Ангажиране и мотивиране на млади и авторитетни хора от общността.
- **Завой** – в Завой групата се състои от около 10 млади майки и предимно от млади майки, но има и 3 по-възрастни жени. По време на дискусиите присъстваха повече около 20 души, между които и бащи и млади мъже. Събиранията са важни за хората. ЗМ е разпознаваем и приет много добре. Част от общността тук е маргинализирана, има ранни раждания, многодетни семейства, самотни майки. Темата за имунизациите, предизвика интерес, а когато имаше неразбиране, ЗМ обясняваше на ромски. Като цяло децата са обхванати от имунизации. Имаше въпроси, свързани с повишаване на температурата при малките деца след поставяне на ваксини и други неразположения. Жените от групата се притесняваха да задават много въпроси, но познават добре ЗМ и срещите тук са чести. **Мястото**, където се събира групата е заведение в ромската махала, това е удобно място за младите майки, но имаше и други хора, което може би ги притесни.

ПРОЕКТ ROMOMATTER

ROMOMATTER е международен проект, финансиран от Програмата Права, Равенство и гражданство на Европейския съюз (2014-2020), а периодът му на изпълнение е двегодишен - 1 януари 2019 г. – 31 юни 2021 г. (с шестмесечно удължение поради забавянето на дейностите във връзка с пандемията от COVID-19). В дизайна на проекта са включени 10 организации, сред които са университети в Букурещ (Румъния), Аликанте и Севиля (Испания), научно-изследователски центрове и НПО.

ROMOMATTER насочва внимание към ситуацията на младите ромски момичета, които живеят в общности, в които отпадането от училище и ранните бременности и бракове са често срещани. Амбицията на проекта е да разгърне дейности на няколко нива – със самите

ромски момичета, които са поканени да участват в регулярни срещи като група, в рамките на която могат да обсъждат важни за тях теми и да планират малки кампании сред общността по въпроси, които ги засягат. Приобщени към дейностите са също родителите и възрастните, на които момичетата разчитат, както и представители на важни за общността местни институции – училища, лекари, представители на община, здравни медиатори и др. Целта на тези дейности е да се подкрепи способността и желанието на младите момичета да продължат образованието си, да правят осъзнати избори за своето бъдеще, да добият усещане за своята ценност като личности, да пристъпват към семеен живот и бременност тогава, когато са истински готови за това.

Проектът се изпълнява на територията на Община Стралджа, където НМЗМ има дългогодишно сътрудничество и са пилотирани различни добри практики през годините. с участието на здравните медиатори Милю Добрев и Благовеста Георгиева, както и на трима експерти - Диляна Дилкова, Цвета Петкова, Иванка Абаджиева.

За изпълнението на проекта в България НМЗМ си сътрудничи с Тръста за социална алтернатива, които също са партньори по ROMOMATTER и отговарят за тренингите и оценката на дейностите.

Повече за проекта [ТУК](#).

„КОМПЛЕКСЕН ПОДХОД ЗА РОМСКО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЩИНА МОНТАНА“ ПРОГРАМА ЗДРАВЕ И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ВСИЧКИ, БЪЛГАРО-ШВЕЙЦАРСКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

Във финалния етап на проекта – януари - май 2019 г., от изпълнението на проект „Комплексен подход за включване на ромите и други уязвими групи в община Монтана“, екипът ни продължи дейността си по изпълнение на следните специфични цели:

- Да се повиши капацитета и ролята на ЗМ в община Монтана и ЗМ да се превърне в ресурс за въздействие и помощ сред маргинализираните и уязвими групи;
- Да се осигури директно наблюдение на работата на ЗМ и да се подобри тяхната професионална експертиза;
- Да се стимулира създаването и утвърждаването на местни партньорски екипи от медицински професионалисти (предимно ОПЛ, медицински сестри) и ЗМ за организиране на профилактичните прегледи в ромска общност, за изпълнението на кампании, индивидуални казуси, превенция на ранни раждания и др.;

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА НА ЗДРАВНИТЕ МЕДИАТОРИ

- Да се повиши здравната информираност на уязвимите общности, а това да доведе до формиране на нагласи и повишаване здравната им култура.
- Да се развие и затвърди увереността на инициативните ромски жени от трите локационни центрове за изпълнение на граждански, обществено значими инициативи в общността;
- Да се подобри здравната култура, превенция по майчино и детско здраве сред ромските жени в трите локационни центрове;
- Да се повиши чувствителността на ромските младежи от трите проектни локации за здравна превенция и участие в процеси за развитие на общността;
- Да се осигури директно наблюдение и консултации на рисковите семейства с малки деца от маргинализираните семейства;

Конкретни дейности и събития:

- **На 30 и 31 януари 2019 г.** здравните медиатори бяха посетени от д-р Костадин Костадинов. Той е млад, наскоро дипломирал се лекар, от ромски произход. Посещението е с цел подпомагане и засилване влиянието на здравните медиатори по проекта сред общността.
- **На 25 февруари 2019 г.** здравните медиатори по проекта бяха посетени от експерт по проекта (Диляна Дилкова) с цел супервизия и подпомагане работата на ЗМ. Целта на посещението бе да се наблюдава работата на здравните медиатори на терен конкретно при консултации с маргинализираните семейства относно повишаването на информираността им за важността от имунизациите. Експертът работи и за повишаване капацитета на ЗМ и подходите на работа при работа с трудно достъпните ромски семейства с деца.
- **На 25 март 2019 г.** се проведе надграждащо обучение за здравни медиатори от област Монтана за повишаване уменията им при работа с националната отчетна форма, отчитаща дейността им по показатели. Това е документ за отчитане, който обобщава работата за годината и се представя в МЗ и НМЗМ от всички здравни медиатори.
- Обучението проведе експертът на НМЗМ за дейността, Захари Атанасов, който отговаря за обобщаване на данните от отчетите на всички ЗМ в България.
- **На 26 март 2019 г.** Захари Атанасов направи теренно посещение в кв. Кошарник и кв. Огоста на гр. Монтана, където имаше възможност да супервизира дейността на здравните медиатори по проекта при изпълнение на казуси в общността.
- **На 5 април 2019 г.** екипът ни бе посетен от Дора Петкова, експерт в НМЗМ. Тя се срещна с хора от общността за да събере обратна връзка за изпълнените дейности в рамките на проекта.

- **На 24 април 2019 г.** Диляна Дилкова също осъществи работно посещение в Монтана за споделяне и обратна връзка от проведените кампании за почистване, както и за супервизия на кампанията „Ваксинирай се сега!“.

Патронаж на маргинализирани семейства с деца до 3 г.

Дейността по проекта се изпълнява от медицинска сестра, която посещава съвместно със ЗМ най-уязвимите семейства. Целта е при тези посещения да има и медицинско лице, което може да извърши (ако се налага) медицинска услуга или да насочи към даден специалист семейството. Екипните посещения има и други цели – да се консултират семействата при отглеждането на деца в ранната им детска възраст и да се проследява развитието им. Дейността стартира през октомври 2018 и продължи до края на март 2019г.

Посещения за обмяна на опит – Благоевград, Ямбол - Посещенията на екипът ни от здравни медиатори се случиха през април 2019г.

Здравни кампании

В рамките на отчетния период работихме и по трите текущи кампании – „Майчино и детско здраве“, „Осигури се сега“ и „Чистота е здраве“, както и по новата кампания „Ваксинирай се сега“.

В изпълнението на кампания „**Осигури се сега**“ провеждаме все още патронаж на маргинализирани семейства с деца – 0-9м. За отчетния период са посетени общо 15 новородени деца от многодетни и маргинализирани семейства в трите локации. Консултирани са родителите за важноста от здравно осигуряване, имунизации и др. и са предоставени пакетите „бебе“ след провеждане на профилактичен преглед на децата.

Кампания „Чистота е здраве“ стартира още през октомври 2018г. с информационни срещи със ЗМ и хора от общността и обучение на ЗМ от експертите на НМЗМ. През януари и февруари 2019г. продължихме срещите с младежите и жените от групите, за да регулираме съвместната си дейност за дните за пролетното почистване.

На 2 март 2019г. се проведе почистването в кв. Огоста, на 3 март 2019г. в с. Габровница, а на 4 март в кв. Кошарник. В почистването се включиха много ентузиазирани хора. Ключ за успеха на събитията се оказа пълноценната подготовка, в която успяхме да мотивираме общността. Най-мащабно бе почистването в кв. Кошарник на гр. Монтана.

Резултати:

- над 250 човека участвали в информационните срещи и пролетното почистване в трите локации;

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА НА ЗДРАВНИТЕ МЕДИАТОРИ

- разпространени стикери в общността с послания за хигиената – 200;
- разпространени промо материали с послания – фланелки и шапки, блиндираны торби, четки и пасти за зъби, 280 бр.
- повишена чувствителност и разбиране на общността по темата;
- силен отзвук в национален мащаб;

Кампания „Ваксинирай се сега“. Кампанията е четвърта поредна в изпълнението на проекта. Нуждата от нея възникна в края на месец февруари 2019г., когато бе регистрирана повишена заболяемост от морбили в страната. В края на февруари 2019г. се проведе супервизия на работата на здравните медиатори от експерти на НМЗМ по дейността им с маргинализирани семейства за важноста от имунизациите.

Кампания „Осигури се сега“ стартира юни 2018 г. За отчетния период имаме издирени 80 здравнонеосигурени лица и проведени индивидуални консултации с тях. Можем да отчетем петима наши клиенти с възстановени права, за които знаем, но те вероятно са повече. Продължихме да разпространяваме здравни материали за повишаване чувствителността на общността по темата и знанията им за процедурата за възстановяване на здравноосигурителни права. В рамките на кампанията разпространихме и 100 бр. раници с послания „Здравето е щастие“.

Работа с младежи

- **дискусии с младежи:**
Дискусиите с младежите ни преминаха изцяло с цел - подготовка за голямото почистване в трите локации. **На 18 януари 2019г.** се проведе дискусиата в кв. Кошарник, където присъстваха 25 младежи. **На 19 януари 2019г.** проведохме срещата с младежите в кв. Огоста, а на **25 януари 2019г.** беше проведена срещата в с. Габровница.

Работа с родители с фокус жени по отношение здравна превенция, майчино и детско здраве

На **18, 25 и 26 февруари 2019г.** проведохме три общи срещи за жени и младежи, съответно в: кв. Огоста, кв. Кошарник и с. Габровница. Срещите имаха за цел както да финализираме подготовката за почистванията, така и да съберем заедно потенциални участници в различни възрастови граници. В последствие тези срещи се оказаха ключови, защото създадохме готовност, мотивация и нагласа за обща мобилизация на общността.

XIII НАЦИОНАЛНА СРЕЩА „ИНИЦИАТИВА ЗА ЗДРАВЕ И ВАКСИНОПРОФИЛАКТИКА“

На 27 ноември 2019 г., в гр. София, под патронажа на Комисията по здравеопазването към 44-то Народно събрание се откри националната информационна кампания, посветена на дейността на Националната мрежа на здравните медиатори.

Д-р Даниела Дариткова, председател на Комисията по здравеопазването към 44-то Народно събрание откри информационните щандове в сградата на Народното събрание. На щандовете здравните медиатори разказваха повече за своята работа и постижения в ключовите области здравно осигуряване, майчино и детско здравеопазване, хигиена и опазване на околната среда. Д-р Дариткова оцени високо постиженията на здравните медиатори през годината и заяви, че това е една от най-устойчивите инициативи, показала приемственост през годините, която обединява всички участници в сектора на здравеопазването – държавен, неправителствен и частен, а активното участие на медицинските специалисти. Постиженията през годините също са сериозни – не само по отношение на повишаване имунизационния обхват и предотвратяване на епидемии от ваксина-предотвратими заболявания, но и за съдействие на възстановяване на здравно-осигурителни права сред трудно-достъпните групи в страната – на над 1000 души годишно. С образованието и дейността си здравните медиатори са добър пример за младите хора в общността – това е едно от нах-големите постижения на здравно-медиаторската програма – личният пример, чрез който можем да направим истинската промяна.

Висока оценка за дейността на здравните медиатори дадоха също Цвета Караянчева, председател на 44 Народно събрание, д-р Нигяр Джафер, зам. председател на 44 Народно събрание, Светлана Йорданова, зам. министър на здравеопазването, д-р Скендер Сила, ръководител на българския офис на СЗО.

В срещата, освен представители на Националната мрежа на здравните медиатори, участваха и представители на държавни институции, национални консултанти, изтъкнати медицински специалисти, партньори от неправителствения сектор.

XIII-та Национална среща по проект „Инициатива за здраве и ваксинапрофилактика“ продължи в следващите два дни с обучителен компонент, в рамките на който здравните медиатори от цялата страна получиха здравна информация по различни теми, представена от водещи специалисти в областта на социално-значимите, заразните и незаразните и детските болести.

ПРОДЪЛЖАВАЩИ ОБУЧЕНИЯ ЗА ЗДРАВНИ МЕДИАТОРИ

В периода май-юни 2019 г. бяха проведени три регионални обучения на здравни медиатори и социални работници по програма „Подобряване на устойчивостта на Националната програма по туберкулоза“, реализирана и финансирана съгласно Рамковото споразумение за сътрудничество между Глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА НА ЗДРАВНИТЕ МЕДИАТОРИ

и малария и Министерство на здравеопазването. По време на обученията беше представена информация за заболяването; добри практики за профилактика, диагностика и лечение; дискутираха се възможностите за съвместна работа на социалните работници със здравните медиатори на местно ниво, чрез обсъждане на конкретни казуси. Участвалите над 100 здравни медиатори получиха сертификати, удостоверяващи повишаването на тяхната квалификация по темата.

ОБОБЩЕН ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА ЗДРАВНИТЕ МЕДИАТОРИ ЗА 2019 Г.

ЗМ: име и адресен място	Дейности на здравния медиатор 2019 г.																				
	Работа по здравни казуси											Социални казуси					Беседи				
	нов инд. казус	нов инд. клиент	Имунизации деца	имунизации възрастни	проф. прегледи деца	проф. прегледи възрастни	консултации	попълване на документи	следване на процедури	съпр. до здр. институции	възстановяване здроскиг. права	патронаж в общността	консултации	попълване на документи	следване на процедури	съпр. до соц. институции	патронаж в общността	превенция на заболявания	ос. м. планиране и осъществяване здраве	брой разд. здр. инф. материали	участие в обучение, семинар, съвм. работа с институции
Област Шумен	3041	2271	366	21	212	2208	803	794	116	394	67	622	2048	4116	259	451	456	88	81	549	462
Област Благоевград	1249	680	252	18	46	72	4189	123	211	518	25	464	4490	1993	234	209	263	23	9	655	996
Област Бургас	2725	2269	1854	0	357	649	3325	457	387	682	208	706	2503	778	317	342	367	193	128	2873	496
Област Варна	934	340	228	23	61	79	696	75	101	378	26	275	465	264	81	174	66	15	20	258	118
Област В. Търново	991	546	33	3	21	44	1011	87	206	252	25	89	731	659	188	130	132	0	1	265	252
Област Видин	632	436	407	71	352	494	940	22	346	262	1	261	526	413	422	337	193	2	1	93	124
Област Враца	1212	565	108	3	133	240	732	70	124	211	90	205	756	489	81	117	156	82	28	1619	73
Област Габрово	116	51	0	0	0	3	70	7	15	11	1	3	74	62	39	20	5	11	0	375	70
Област Добрич	2362	874	790	35	596	987	2619	646	187	485	77	866	1446	1105	175	323	322	17	22	455	288
Област Кърджали	239	217	203	12	192	286	136	50	20	121	6	43	144	498	29	288	25	8	2	217	63
Област Кюстендил	755	501	706	222	452	181	1468	690	223	639	110	327	2336	7895	161	222	123	83	21	1150	308
Област Ловеч	366	151	220	30	13	74	113	14	37	59	14	289	166	129	56	73	61	17	11	6	68
Област Монтана	1459	1071	995	0	151	737	1269	145	231	319	122	642	914	886	221	189	213	13	4	1021	167
Област Пазарджик	951	661	923	90	707	1173	845	185	331	368	66	229	1515	1952	197	157	240	128	78	1581	465
Област Перник	326	239	308	82	673	294	1693	223	102	125	16	193	797	265	66	103	210	18	6	5818	240
Област Плевен	149	118	30	10	0	8	75	7	33	55	9	56	107	51	67	57	41	30	3	180	44
Област Пловдив	1729	1115	2383	147	1214	920	3048	287	182	1374	90	710	1970	880	221	441	271	99	53	131	239
Област Разград	472	397	267	204	77	222	392	98	181	192	31	275	263	192	129	147	183	0	0	71	49
Област Русе	733	138	45	1	118	178	425	69	108	186	0	156	297	130	91	34	86	13	5	147	87
Област Силистра	543	260	116	0	26	5	111	4	54	25	710	32	226	339	193	68	25	8	2	114	95
Област Сливен	667	273	776		120	112	1442	62	91	71	54	221	1096	1053	31	92	125	83	31	263	293
Област София	615	395	484	53	513	180	1003	328	156	343	34	577	731	1116	117	195	292	41	13	184	112
Област Стара Загора	538	398	725	15	753	62	561	262	9	114	10	267	358	175	12	124	63	12	83	130	72
Област Търговище	146	120	2	66	8	67	66	28	50	23	2	14	196	191	69	31	181	9	14	0	113
Област Хасково	1147	904	1602	99	1317	164	603	11	30	127	5	304	566	1434	37	135	76	18	137	426	631
Област Ямбол	551	251	3116	990	4312	1894	5977	350	94	386	90	1062	2469	3349	21	82	520	134	508	1966	132
София - град	1069	595	109	74	20	75	591	234	7	297	15	25	166	137	23	13	23	0	10	24	36
	25717	15836	17046	2269	12444	11408	34203	5328	3632	8017	1904	8913	27356	30551	3537	4554	4718	1145	1271	20571	6091